

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 11. detsember 2018
(OR. en)

15462/18

UD 326
SAN 467
COPEN 442
DROIPEN 209
ENFOCUSTOM 270

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Jordi AYET PUIGARNAU, direktor
Kättesaamise kuupäev:	7. detsember 2018
Saaja:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2018) 846 final
Teema:	KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE NING EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE Teine ebaseadusliku tubakakaubanduse vastase võitluse tegevuskava (2018-2022)

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2018) 846 final.

Lisatud: COM(2018) 846 final

Brüssel, 7.12.2018
COM(2018) 846 final

**KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE NING
EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE**

Teine ebaseadusliku tubakakaubanduse vastase võitluse tegevuskava (2018–2022)

Teine ebaseadusliku tubakakaubanduse vastase võitluse tegevuskava (2018–2022)

Sissejuhatus

Ebaseaduslik tubakakaubandus on Euroopa Liidule ja liikmesriikidele juba mõnda aega põhjustanud suurt muret, kuna see tekitab probleeme maksude, tervise ja julgeoleku valdkonnas. Selle nähtusega võitlemiseks võttis EL viis aastat tagasi vastu põhjaliku strateegia¹. Koos sellega esitas komisjon ka esimese tegevuskava,² mida rakendati tihedas koostöös liikmesriikidega.

2017. aasta mais esitas komisjon strateegia ja tegevuskava rakendamise eduaruande³. Aruande peamine järeldus oli, et vaatamata alates 2013. aastast võetud arvukatele meetmetele ei ole ebaseadusliku tubakakaubanduse probleem vähenenud. ELil ja liikmesriikidel ei jää muud üle kui jätkata kindlameelselt võitlust ebaseadusliku tubakakaubanduse ohu ja selle muutuva olemuse vastu. Seda silmas pidades jäi 2013. aasta strateegia oma kehtivusaja lõpuni asjakohaseks tänu jõulistele seadusandlikele meetmetele, usaldusväärsele õiguskaitsele ning riigi, Euroopa ja rahvusvahelisel tasandil tehtavale tihedamale koostööle. Lähtudes analüüsi tulemustest ja edasisest dialoogist huvirühmadega, järeldas komisjon, et 2018. aastal viib ta lõpule praeguse strateegia hindamise ja otsustab, milliseid meetmeid seejärel võtta.

Aruande seisukohti toetati ka nõukogu 7. detsembri 2017. aasta järeldustes, milles muu hulgas loetleti liikmesriikide esmatahtsad tegevussuunad selles valdkonnas. Samal ajal jätkas komisjon tehnilisi arutelusid liikmesriikidega eksperdirühmade ja nõukogu töörühmade tasandil. Sidusrühmadega konsulteeriti ka 23. märtsil 2018 toimunud avalikul konverentsil „*Võitlus ebaseadusliku tubakakaubandusega. Sidusrühmade perspektiiv*“, mis korraldati koos Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega. Sellel üritusel osalenud sidusrühmad valitsusasutustest ja ühiskondlikest organisatsioonidest ning äri- ja teadusringkondadest esindasid vägagi erinevaid vaatenurki.

Euroopa Parlament on korduvalt rõhutanud ebaseadusliku tubakakaubanduse ja eriti ebaseaduslike sigarettide⁴ probleemi tõsidust, viimati oma 3. mai 2018. aasta resolutsioonis Euroopa Liidu finantshuvide kaitset ja pettusevastast võitlust käsitleva 2016. aasta aruande⁵ kohta. See aruanne üldiselt toetas Euroopa Parlamendi varasemat, 2016. aasta märtsi resolutsiooni, milles kutsuti üles koostama ebaseadusliku tubakatootekaubanduse vastase võitluse tegevuskava⁶.

Konsultatsioonidel selgus, et võitlus ebaseadusliku tubakaga on paljude sidusrühmade jaoks endiselt oluline küsimus ning et komisjoni 2017. aasta aruandes loetletud probleeme peetakse üldiselt asjakohaseks.

¹ COM(2013) 324 final, 6. juuni 2013.

² SWD(2013) 193 final, 6. juuni 2013.

³ COM(2017) 235 final, 12. mai 2017.

⁴ Tegemist on „kaubamärkidega“, mis ei ole seotud tuntud ettevõtjatega ja millel tavaliselt puudub ELis seaduslik turustusvõrk. Sellised tooted on enamasti toodetud väljaspool ELi. Peamiste ebaseaduslike tubakatoodete kategooriate ülevaade on esitatud komisjoni talituste töödokumendis SWD 2016) 44 final, 24.2.2016, lk 11–12.

⁵ Euroopa Parlamendi 3. mai 2018. aasta resolutsioon 2017/2190 (INI).

⁶ Euroopa Parlamendi 9. märtsi 2016. aasta resolutsioon 2016/2555 (RSP).

Teine ebaseadusliku tubakakaubanduse vastase võitluse tegevuskava (2018–2022)

Võttes arvesse kaastöid ja seda, et ebaseadusliku tubakakaubanduse probleem ei vähene, otsustas komisjon esitada uue tegevuskava. See põhineb 2013. aasta strateegia analüüsi tulemustel ja jätkab seda, pidades üleilmsel tasandil silmas tubaka tarbimise leviku vähendamise raamkonventsiooni protokoll⁷ ning ELi tasandil ELi tubakatoodete jälgimissüsteemi⁸ edukat rakendamist. Need kaks suunda peaksid jääma ELi poliitikameetmete peaelementideks ka pikas perspektiivis. Lisaks sellele on ka selles tegevuskavas sarnaselt eelkäijaga esitatud poliitika- ja operatiivmeetmeid õigusaktide täitmise tagamiseks, sest ebaseadusliku tubakakaubanduse püsivaks vähendamiseks on vaja mõlemat.

Samas, tuginedes 2017. aasta eduaruandes esitatud uuele analüüsile, püütakse käesoleva tegevuskavaga ELi strateegia mõnda tahku tugevdada. Eelkõige püütakse tegelda ebaseadusliku tubakakaubandusega turu seisukohast süstemaatilisemalt, lähtudes tõdemusest, et näiteks sigarettide must turg saab toimida ainult seetõttu, et neil toodetel on nii müüjaid kui ka ostjaid. Seda silmas pidades on käesolevas tegevuskavas esitatud mitu algatust, mille eesmärk on piirata ebaseaduslike tubakatoodete pakkumist ja nõudlust.

Seepärast tehakse teises tegevuskavas ettepanek hakata süstemaatilisemalt

- kasutama uut tubaka tarbimise leviku vähendamise raamkonventsiooni protokoll üleilmse vahendi ja foorumina, mille abil piirata ebaseaduslikku tubakakaubandust, võttes juhtrolli protokoll rakendamisel, kui see 25. septembril 2018 jõustub;
- kaasama erinevate ELi koostööraamistike kaudu sellesse tegevusse peamisi päritolu- ja transiidiriike, et need aitaksid vähendada tegelikult liidu piirideni jõudvaid koguseid;
- keskenduma teatavatele peamistele tubakatoodete ebaseaduslikul tootmisel kasutatavatele sisendmaterjalidele alates toortubakast ja sigaretifiltritest kuni tootmis- ja pakkimisseadmeteni ning
- nõudluse vähendamiseks suurendama tarbijate teadlikkust ebaseaduslike tubakatoodete ostmise ohtudest ja selle tubaka otsestest seostest organiseeritud kuritegevusega.

Lisaks, pidades silmas ebaseadusliku tubakakaubanduse läbipaistmatust ja pidevat arengut, on tegevuskavas esitatud ettepanek ka edaspidi investeerida teabe kogumisse ja analüüsimisse ning kasutada saadud andmeid poliitika ja operatiivmeetmete paremaks suunamiseks.

⁷ <http://www.who.int/fctc/protocol/en/>.

⁸ ELi jälgimissüsteem on esimene omataoline piirkondlik süsteem ning seda hakatakse rakendama kõigi ELis ja väljaspool seda toodetud tubakatoodete suhtes, mis lastakse ELi turule. See võimaldab jälgida toote asukohta tarneahelas, dokumenteerida selle liikumise ajad ja kohad (jälgimine) ning kontrollida toote varasemaid asukohti, et teha kindlaks toote teekond alates lähtepunktist (tuvastamine). Tubakatoodete direktiivi (2014/40/EL, 3. aprill 2014) läbivaatamise ülevaade, vt https://ec.europa.eu/health/tobacco/tracking_tracing_system_en.

Nii 2013. aasta tegevuskavas kui ka käesolevas dokumendis on paljud meetmed suunatud otseselt ja paljud peamiselt ebaseaduslike sigarettide vastu. Seda saab illustreerida järgmise näitega: paljud sigaretid, mida ELis peetakse ebaseaduslikeks, on oma päritoluriigis seaduslikud tooted. Kui need riigid lähtuksid tubaka tarbimise leviku vähendamise raamkonventsiooni protokolli põhimõtetest, täites eelkõige nõudeid tuvastus- ja jälgimissüsteemi kohta, väheneks ebaseaduslike sigarettide tarnimine ELi turule oluliselt. Kauplemist ebaseaduslike sigarettidega aitaksid oluliselt vähendada ka operatiivmeetmed ja nõudluse vähendamise meetmed.

Läbivaatamine ja seire

Ebaseadusliku tubakatootekaubanduse vastase võitluse põhjaliku strateegia ja sellele lisatud tegevuskava esitamisest on möödunud viis aastat. Nüüd esitatakse teine viieaastane tegevuskava, mis põhineb eelmiste algatuste kohta koostatud aruandel, mis esitati ja 2017. aasta mais.

Komisjon jälgib selle tegevuskava rakendamist ja ebaseadusliku tubakatootekaubanduse edasist arengut ning esitab liikmesriikidele nende kohta igal aastal eduaruande.